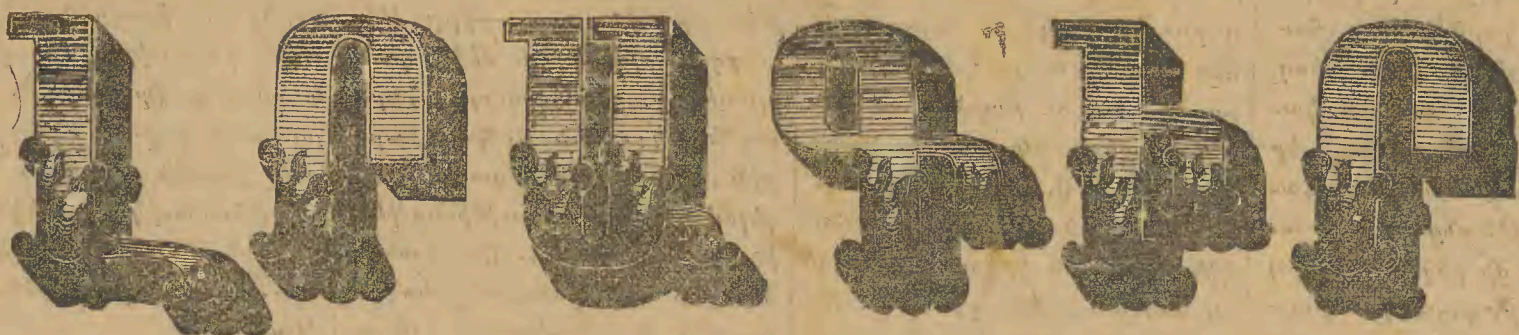

Ա. Չ Գ Ա Յ Ի Ն

ՏՆՕՐԻՆ ԽՄՐԱԳԻՐ

ԵՒ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ԼԵԻԿ. Մ. ԹԻԻԼՊԵՆՏՆԱՆ

ԽՄՐԱԳՐԱՏՈՒՆ

Ղալաթիա Բերչեմպե Բազար
Խրտի խանի դէմը Սամուր փո-
ղոց Թիւ 12

ԹԵՐԹԸ 30 ՓԱՐՍՅ

Լրագրոյ խմբագրութեան հետեւ
Յի խմբագրութեան հետեւ 60 էջ
Բաժանորդաց տոմար Բիւրոյ 3րդ էջ
Կրթութիւն

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Լ

ԹՈՒՐԻՒՌՈՅ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅԻՐ

Թան լրագրոյ Կ. Պօլսոյ Թրդ-
թակիցը ու շարունակեալ արժա-
նի հետեւեալ նամակը կուղղէ,
յառաջ բերել հարկ կ'համա-
րիմք:

Գրած էի ձեզ արդէն թէ
թուրքիաբնակ Հայ, Յայն, ԲՍ-
լավ և իսրայէլացի ժողովուրդ-
ները շարունակ կ'գանգատին
օմ. կառավարութեան դէմ,
զիրենք ստորին վիճակի մը մէջ
պահելու և ճանկաց շնորհեալ
միւլեոյն քաղաքական իրաւունք-
ներն իրենց ալ չորոշելու որոշ-
մանը մէջ հաստատ կեցած ԲԼ-
լայուն համար: Մեր հեռագրե-
տէ զրկած նամակներէն ձեր
ընթերցողները բաւական տե-
ղեկացած են թէ այս գան-
գատները մինչև որ աստիճան
օրինաւոր են:

Օսմանցոյ՝ Բրիտանիոյ վը-
րայ բացառիկ նախապատու-
թեան իրաւունք մ'ունենալուն
նկատմամբ Բ. Դրան կամքն ու
գաղափարները այնքան յայտ-
նի են երկրին մէջ՝ որ Բայեա-
ները բնաւ աշխոյժ և ոգի մը
առած չեն իրենց Սահմանադ-
րութիւն մը շնորհուելուն վրայ:
Երկար ժամանակեայ և խիստ
փորձառութեան մ'ուսեալ, ճան-
կաց հետ քովէ քով ապրելով
և անոնց ներքին զգացումները
լաւ ճանչնալով, չէին կրնար
աւատարմ որ այս ազգը մէկէն
ի մէկ իր գարտուր հինցած գա-
ղափարները փոխէ և մէկ օր-
ուան մէջ առանձնաշնորհեալ և

իշխող վիճակի մը քաղաքու-
թեան ինքզինքը զրկէ, որն որ
իր նիւթական շահերը գոհացը-
նելէն զատ, իր կրօնքին և քա-
ղաքականութեան վրայ ունե-
ցած երեւակայական դաշտա-
րէն ալ կ'իրականացնէ:

Բայեաները չեն պահեր թէ
այս տեսակ անձնութեան թիւն
մը, որոյ նմանը մարդկային ազ-
գին պատմութեան մէջ շատ
քիչ տեսնուած է, իրօք չէր
կրնար սպասուիլ այնպիսի ժո-
ղովրդէ մը, որն որ պահանջ-
դատարարութեամբ մը, կրօն-
նական նախապաշարունակներով և
մտքի խոպանութեամբ մը՝ ա-
նշառ արդարութեան և ազա-
տամտութեան ոգւոյն չէր բնա-
ւորեալացած: Ուստի տաճիկ
ժողովրդեան այն տագնապալից
վայրկեաններու մէջ իրեն տըր-
ուած սահմանադրութիւնն ըն-
դունած պահուն ցոյց տուած
կասկածառութիւնը՝ խիստ բը-
նական բան էր:

Երեսփոխ. ժողովոյ տեսած
գործերն՝ քրիստոնէից այս տե-
սակեան ու կարծիքը բնաւ չը
փոխեցին: Որովհետեւ այդ ժո-
ղովոյ գործնական արդիւնքը
ոչինչ եղաւ, թէպէտ շատ ե-
րեսփոխաններ վարչութեան բա-
րեկարգութեանը և երկրին յա-
ռաջադիմութեանը համար պա-
տուաւոր փոյթ և ջանք մը ցոյց
տուին: Բայեաններուն խնդրա-
ծը, որ յիշաւի անմեղադրելի
պահանջում մ'է, ոչ թէ են-
թադրական և անորոշ պայմա-
նաժամով բարեփոխում մը, այլ
պարզապէս Կայսեր անխոր-
ըողոր հպատակաց քաղաքային
և քաղաքական հաւասարու-
թիւնն էր: Արդ, Բայեանները
այս մեծ և ծանր գործին գոր-
ծողութիւնը, յաճախ երկա-
րօրէն մեկնուած ու բացատը-
ուած պատճառներով, առանց
ուրիշին օգնութեանը, միմիայն

իրեն ձգուելով, Օսմ. կառա-
վարութեան կարողութեան վեր
կ'դռնեն իրաւամբ:

Շարունակելի

Ա. Չ Գ Ա Յ Ի Ն

Ո՛Վ Է ՄԱՏՆԻՉԸ

Բ.

Ըսինք թէ մեր ազգին մէջ
մաս մը կայ, արդարեւ խիստ
անշան և փոքրածիւ, որոյ
քաղաքականութիւնն է՝ ազգը
կ'գործարարէ իր իրաւունք-
նէն: Ազգին վերկութեան յոյան ու
օգնութիւնը օտար տէրութիւն-
ներէն անկախել, կարծելով
ճանճադամտաբար թէ օտար
տէրութիւնը ճարտարաբար պիտի
աճապարեն թուրքիաբնակ ճըն-
շեալ, հարստահարեալ և հա-
լածանաց ենթակայ քրիստոն-
եայ ժողովուրդներուն պաշտ-
պան կանգնելով ազատել զա-
նոնք:

Փութամբ ըսել թէ այդ մաս
կամ կուսակցութիւն ըսածնիս
Ազգ. ընդհ. ժողովոյ ունէ մէկ
կուսակցութիւնն անկարկելով
չեմք ըսել, այլ ատի երեսփ-
ժողովէն դուրս և յանդէտս
սորա ծնունդ և գոյութիւն ա-
ռած է, բայց իւր ազգեցու-
թիւնն ու ներգործութիւնը մին-
չև իսկ ընդհ. ժողովոյ մէջ ալ
կ'հասնի ու կ'յայտնուի, իւր
մէկ քանի բանիւրուն և գոր-
ծունեայ անդամացը՝ այն է քա-
նի մը տղայամիտ ու թեթեւօ-
րիկ երեսփոխանաց՝ ձեռօքը,
որոց մէջ՝ առանց վարանելու
կ'ըսեմք թէ՝ ինչ մը բարձրաս-
տիճան ճանչցուած եկեղեցա-
կաններ ալ կան:

Ասոնց մէջ տիրող, և իւր
սկզբունքը ընդունուած կարծի-
քն այն է թէ, Բ. Դրան կա-
ռավարութեան քաղաքականու-
թիւնը՝ հպատակ քրիստոնեայ

ժողովուրդներուն աչք բանալ
չտալու համար՝ միշտ ճնշման
և բռնութեան տակ պահել ԲԼ-
լայով զանոնք, Հայոց բարե-
քուճն ու հանգստութիւնը օմ.
կառավարութեան սպասելն
պարապ բան է, այլ թէ օտար
տէրութեանց դիմելով անոնց
օգնութիւնը ու պաշտպանու-
թիւնը խնդրելու է այս նեղու-
թիւններէն ու հարստահարու-
թիւններէն ազատելու համար:
Արդարութիւնը խոստովա-
նելու համար՝ պէտք է ըսել թէ
յոթութիւն և հաստատութիւն
գտնելուն՝ դիտաւորաբար երկու-
բան շարժառիթ եղած կ'հա-
մարուի:

Ասոնց մէկն է՝ այսքան տա-
րիներէ իվեր Հայոց տառապա-
նաց և հարստահարութեանց
բարձմանը համար Բ. Դրան մա-
տուցուած տեղեկագրոց, հան-
րագրոց և աղերսագրոց իդերեւ
եղնելն և յուսացուած արդիւն-
քը չաեանուիլն:

Երկրորդն ալ է՝ վերջին ժա-
մանակներս թուրքիաբնակ քը-
րիստոնեայ սա կամ նա ժողո-
վրդին անուամբը օտար տե-
րութեանց մէկուն կամ մէկ քա-
նիին պաշտպանութեան ելնելու
ձեռնարկը, որն որ անհեռատես
մտքերու համար շլացուցիչ կեր-
պարան մ'ունենալով, ասոնց ալ
այնպէս կարծել տուաւ թէ,
Հայերն ալ իրենց վիճակին վը-
րայ օտար տէրութեանց մէկը
կամ մէկ քանին Բիւրեհէ ընելու
համար՝ իրենց ներքին ցաւերն
ու կրած տառապանքն ամենայն
մեղութեամբ անոնց ծանուցա-
նել ու հաղորդել պարտաւոր
էին:

Խեղճ մտածումն որ փոխա-
նակ օգուտ մը բերելու՝ ընդ-
հակառակն մեր ազգին աւելի
ևս վնասուելուն պատճառ մը
պիտի ըլլար:

Ահաւաստիկ բուն իսկ այս պիտի թիւր կարծեաց ու համոզման մը վրայ խարոխեալ հայկական կեղծ քաղաքականութեան մը հետեւանքն էր անցեալ տարի գաւառական հարստահարութեանց յաւելումաժական մասի մը ընդհ. ժողովոյ առաջը ելնելը, դուրս վաւերացման վիճաբանութեան առթիւ՝ ողջամտութեամբն ու փաստաբանութեամբ հանրածուշօթ խմբագիր-երեսփոխանի մը մեր ցաւերը օտար տէրութեան իմացնելու և անոնցմէ դարման խնդրելու եմք» գոչելը յատենի ընդհ. ժողովոյ, (թէ պէտ առոր այս լեզուն՝ ոչ թէ իր անկեղծ համոզմամբ, այլ իր ետին կեցող տգէտ և խեղճ ու միութեան մը գծուծ ժողովրդականութիւնը շահելու կեղծօք ու խորամանկութեամբ մը հաշուեալ և արտայայտեալ էր), այդ յաւելումական տեղեկագրին եւրօպա ղրկելով օտար լրագրաց մէջ հրատարակութեան արուիւր, թայմի, Տէյլի Նիուզի, թանի, Նօու և ուրիշ խել մը օտար լրագրաց միջոցաւ մասնաւոր թղթակցութեանց հրատարակութիւնը, որոց մէջ յիտալի ըսելու համար՝ այդ օտարահայեաց կուսակցութեան պատրանքն ու ցնորքեղէն ժողովուրդի հաշիւներէն ընդհ. ժողովոյ մէջ նամակագրելը խտրել կ'կշտամբէր գիւտեմի Գրիստոնեայ ըսելով մինակ ըՄ. լաֆն ու Պուլարը հասկնալուն համար, և կ'մեղադրէր զի րոպայ հեղինակութիւն իրենց աչքին առջի ըթուրքիւրնակ Հայուն ալ քրիստոնեայ չհամարուելուն միտակ յանցանքն արդեօք՝ փոխանակ Բուսմէյի մէջ տարելու՝ Անատոլի կ'ողմն ապրելն եղած էր, որ իրենց տաշխարած բարեօրմանը չընթանալէն դուրս կ'էզերն:

Իսկ բոլոր այդ բացառանշունքիւնք ի զուր և ի դերեւ ելան:

Այս նկատումներն, որք բաւական էին աղաքի սխալ քաղաքականութեան մը ետեւէն դաշող կուսակցութեան մը աչքը բանայով լուսաւորելու զայն իւր խաբուած պատրանքն ու ցնորքը վրայ, ընդհանրապէս առաւել ևս յառաջ մղելու նպատակներն, մինչև իսկ Աղդին պատրիարքն անգամ Բ. Դրան և երկրին վեհապետին առաջը՝ «աղդերնիս ձենէ դըթ-գոհ է» յայտարարութիւնն ընել տալ ստիպելու և հարկադրելու աստիճան:

Եւ միայն այս քաղաքականութեան հետեւանքն է որ այժմ մ'ալ «Պատրիարքը կառավար-

ութեան հոհ էմ չկրնար ըսել և ըսելու չէ» յայտարարութիւնն ընել կուտայ Նոր Դարու, որ անուանի ու բարձրատիճան եկեղեցական մը, վեհ. Սուլթանէն առ Ս. Պատրիարքն ուղղեալ գահաւանկութեան նամակին հասնելէն երկու օր ետքը Ս. Պատրիարքին ղիմելով, Ալաշկերտի և Պայագիտի շրջակայներն Հայոց կոտորածին դէմ ինչ դարման և մէկ մ'ալ չկրնալու զէմ ինչ միջոց ձեռք առած ըլլալը յայտնել, միանգամայն և կոտորածի զհրդացող անձանց թիւն ու յիշատակադիրը ունենալ կ'առաջարկէ, այն եկեղեցականը որ իւր քառամեայ պատրիարքութեան օրովը փոխանակ աղդին հարստահարութեանց բարձմանն օգնելու՝ առաւել ևս զայն ծանրացոյց, և կամ ձեռքէն բան մ'ալ չեկաւ, որ աղդին ցաւոցը փոխանակ դարմանի ողջամիտ միջոց մը մտածելու՝ լալիան կանանց պէս միայն այդ ցաւերն ողբալը շատ իսկ կ'համարէր իւր «վանդուսթը» որն որ -ինչպէս դիտել կ'ուայ Մշակոյ վերջին թիւերէն մէկուն մէջ թիւրքիոյ ներքին գործոցը վրայօք լաւ տեղեկութիւն ունեցող անձի Պարոկատանէն դրած մէկ նամակը թէ այդ երկաթիւրութիւն կամ Երեւանի ժողովոյ անդամակցութեան և 40-000 զշտանակներէն զրկուելու պատճառ մ'եղաւ իւր հեղինակին, որն որ այժմ փոխանակ իր սիրած ու սղբացած գաւառն երթալով հարեանակցացը ցաւերն փոփոխելու և դարմանելու, խոյս կ'ուայ ու կ'գլխամակի հոն երթալու, թերեւս վիշնաւ, կամ Գաղղիա և կամ Անգղիա երթալ յօժարելով ու փափաքելով. հոն իր աղդին ցաւերը կը յատըմընի կամ ճօն Պրայթի հաղորդելու և ասոնցմէ օգնութիւն հայցելու. . . Այս քաղաքականութեանը հետեւանքն է որ Մանգուլի խմբագրին ալ իր թերթին մէջ յանուն աղդին Ս. Պատրիարքին վեհ. Սուլթանէն Ա. կարգի պատուանշանով մեծարուիլը համառօտիւ ծանուցանելէն իսկ և իսկ յետոյ՝ Ալաշկերտի և Պայագիտի շրջակայներն Հայոց կրած կոտորածին վրայօք թրիմեան Սրբազանի եկած նամակներն ու տեղեկութիւններն յիշատակել կ'ուայ, և այս քաղաքականութեան հետեւանքն է որ Ս. Պատրիարքին անձին վրայ՝ Աղդին Օսմանիէի պատուանշանաւ մը յարգուելուն ճիշդ հետեւեալ օրը թորգոմեան մը թայմը մը ձեռքն առած, ու շուրջ վարդապետ մ'ալ Տէյլի Նիուզը

բռնած, աղդին հարստահարութեանցը վրայօք -իւր թէ անգղ. Բարլամէնթին մէջն եղած ըլլալին - վտանգաւոր հարցումներ կ'ուղղեն Ս. Պատրիարքին, կերպիւ մը մեղադրելու գելով զն. Սրբազնութիւնը թէ ինչու համար վեհ. Սուլթանին ձեռքէն այդ պատուանշանը ընդունել է, փոխանակ զայդ մերժելով սե սղոյ մաղաղդեստ ուղեւ, և թէ ինչու Ս. Պատրիարքը Բ. Դրան դէմ պատերազմ կամ ապստամբութիւն չէ հրատարակել, իմանելիայցուցած աղգս քեզի դէմ գոհ է» ըսելով:

Այս է ահաւաստիկ այդ մոլի և աղգամբաս քաղաքականութեան ներշնչած հետեւանքները:

Իսկ ինչ օգուտ քաղեց այդ կուսակցութիւնն իր այսքան դործունէութենէն, աճապարանքն ու իրարանցումէն:

Ինքը տակաւին օգուտ մը չտեսնելով որ յառաջ բերէ, մեր այս հարցմանը լուծութեամբ պիտի պատասխանէ: Իսկ մեք յաշորդ յօդուածով պիտի ցոյց տամք թէ այդ մտեալ ու աղգամբաս քաղաքականութեան ինչքան դառն արդիւնքները տեսաւ ու ճաշակեց աղգը, որոյ հետեւանքն ու աղգեցութենէն անհրաժեշտ էր դարձեալ իւր ընաղդումն եղած խոհանար և լարվ աղգային քաղաքականութեանը կ'պարտի, կեղծ աղգասէրներէն մեծաւ՝ զառ ուրիշ բան մը տեսած չըլլալով:

Ընդհ. ժողովը երէկ գումարեցաւ Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ, որ նախ և առաջ ի դիմաց Աղդին առ վեհ. Սուլթանին մատուցանելի մղերձին ծրագրի կարգադրուելով, զոր պատրաստած էր յանձնաժողովը, գրեթէ 7 օրութեամբ ամբողջ քուէարկուեցաւ, և վարչութեան յանձնուեցաւ դուրս մատուցանելու ժամանակն ու կերպը որոշելու:

Յետոյ երկու երեսփոխանաց կողմէն առաջարկութիւն մ'եղաւ, վերջին պարագայներուն մէջ Ասիոյ մէկ քանի գաւառացի Հայերուն կրած տառապանաց մէկ յիշատակադիրը շինելու: Ասի վարչութեան փորձերեալ գործ մ'ըլլալը որոշուելով, ինչ-որ ըլլալէ դուրս թողուեցաւ:

Ի վերջոյ Գարթայի կառավարչին գանակածուելու դէպքին քննութեան արդիւնքը հարցուեցաւ, որոյ փոխանորդ Տ. Հայրը ելաւ հարկ եղած բացատրութիւնը տալու: Ասոր վրայ վիճաբանութիւնը տարնալով, փափագեան էֆ. ալ «վեհ. քիւրանը պիտի և կաշա-

ռակըմութեան կեդրոն է եղած» գոչելով, խառնակութիւն ու աղմուկ մը տիրեց ժողովոյն մէջ, և առանց Օրակարգին անցնելու կամ որոշում մ'ըլլալու, ժողովն ընդհ. ժողովուրդը:

Ահաւաստիկ բարեկարգ երեսփոխանութեան մը կանոնադրութիւնը վիճաբանութեան ընթացքը:

Ասանկ Աղդին ասանկ ալ երեսփոխանութիւն:

Չմոռնանք ըսել նաեւ որ Գրիստոնեայի էֆ. ալ առաջարկեց թէ այսուհետեւ իգական սեռն ալ արածութիւն ունենայ վերնատան մէջ ներկայ և ունկընդիր գտնուիլ ժողովոյն վիճաբանութեանցը: Առ որ Ս. Պատրիարքն ալ շատ իրաւամբ գիտել տուաւ թէ՝

Այն ատեն ալ այսպէս պիտի ընէիք:

ԱՅԴ

Բուսմէյի-Հիտարի Թագ. խորհուրդը կ'մանուցանէ ի դիմաց խորհրդարանի ժողովրդական թէ ի խնդրոյ թաղեցւոց՝ զալաթիոյ քարոզիչ Արժ. Տ. Ամբրոսիոս Ե. վարդապետը նոյն գիւղի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ մէջ վաղը Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ:

Հայ-բաղաւաքագրութեան ընդհ. ժողովը գումարման հրաւիրուած է վաղուան օրը ժամը Յին, Ղալաթիոյ կեդրոնական վարժարանը:

ՋԻՆԻՈՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐ

Երեւանի հասնող կարգադրանքներէն հետեւեալ լուրերը կ'քաղեմք:

Շիրակայի կիրճը գրաւելու համար պատերազմը իրապէս սկսաւ, կըսէ Տէյլի Նիուզի թղթակիցը: Սիւլէյման բաշա և Օսման բաշա այս նպատակաւ միտեղ շարժիլ սկսան: Երեքշաբթի առաւօտ Շիրակայի կիրճին մէջ ամրացող ուսական զօրքերը, որոնք շարժուին սկիզբը 3-000է կ'բաղկանային և ընդամենը 20 թիւղանօթ ունէին, Սիւլէյման բաշայի կողմէն յարձակում մը կրեցին, որուն հրամանատարութեանը առկ 40 թաշու կամ 20 հազարի չափ մարդ կ'գտնուէր թէպէտ ետ մղուեցան, բայց պատերազմը դեռ մինչև գիշեր կ'աւելար: Այս լուրը Սիւլէյմանի ռաւաց բանակակազմին սպայակազմին կողմանէ հաղորդուած է:

Սիւլէյման բաշայի Շիրակայի կիրճին դէմ ըրած յարձակման պահուն, Օսման բաշա ալ իւր զօրքովը Լօֆշայէն շարժում մը

ըրաւ դէպ ի Սէլվի, որն որ
կապրովայի ճանրուն վրայ կը
գտնուի, և ուրիշ Սիւլէյման
բաշա եթէ յաջողի անցքը գը-
րաւել, Տրէնովայի և Թրնովայի
վրայ պիտի քայէ, Զորքը շար-
թի կէս օրին՝ Սէլվիի առաջը
եղող Ռուսաց յառաջապահ
գնդին դրաւած գիրքին դէմ
աւանդածութիւնը սկսաւ, բայց
մինչև Ռուսաց պաշտօնական
տեղեկութիւն տալու ատենը՝
հետեանքը յայտնի չէր։ Այժմ
սկսած գործողութիւնները մեծ
կարեւորութիւն մ'ունին, և հի-
մայ է որ բոլոր հրամանատար-
ները իրենց զօրապետական շը-
ժանիքը ցուցնելու առիթ պի-
տի ունենան ձեռքերնին։ Օս-
ման Բաղրի կողմը գործող
Մէհմետ Ալի բաշայէն տեղե-
կութիւն մը չունինք, բայց հա-
ւանական չէ որ Սիւլէյման եւ
Օսման բաշաներու միասնաբար
նպատակէն անտեղեկ ըլլայ։
Թրնովայի մէջ գտնուող զօրաց
հրամանատարութիւնը րբէնս
Միրսիի զօրապետին յանձնը-
ռեցաւ։

—Լեւանթի էրդրումի թըղ-
թակցէն կ'ըստենք։

Երկու թշնամի բանակաց
կեդրոններն ալ անշարժ կեցած
հսկող պահապան շանց պէս դի-
րար կ'դիտեն, թէպէտ Ահմետ
Մուսթարի և Մէլիքօֆի յա-
ռաջապահներուն մէջ փոքր կը-
ռիւններ կ'ստատահին։ Ռուսաց
ալ թիւք Բէնէնքը գրաւելու հա-
մար յառաջ խաղալ սեղեւով
անշարժ ելաւ, զոր բաղկացող
զօրաց և վաշտ հետեւակը, 2
հեծելազօւնք և 1 պարթաբեա
աւազակք զօրքը խոհեմաւ
թեամբ կարսի առաջը ռուսաց
բանած գիրքերուն կողմը քաշ-
ուեցան։ Միւրայէլ մեծ դուքսը
Աղէքսանդրօօլ է, որ պա-
տերազմ գործ. պաշտօնէէննոր
զօրութիւն կ'ուզէ, իսկ այս
վերջինը կ'դանդաղի կարծես
հարկ եղած օգնութիւնը հաս-
ցնելու։

Պայազլիտի կողմը խամայիլ
Հադգը բաշա իրօք ռուսաց
սահմանադրական անցնելով,
Զօր-կէտիկի սարահարթին ըս-
տարտը Զօր գիւղը բանակած
է, ահմանադլիսէն 2 ժամ հե-
ռի, և 16 փարսան երեւանէն
Յամանցոյ մէկ վճռական յաղ-
թութիւնը բաւական է այս կող-
մէն Տիլիսիի ճանքան բանալ,
մինչդեռ ասկէ 3 ամիս առաջ
այնպէս կ'կարծուէր Եւրոպայի
մէջ թէ քանի մը գունդ իտա-
լիներ բաւական էին ամբողջ
Օսմանեան Հայաստանը, էրզը-
րումն ալ մէկ տեղ, տաճկաց
ձեռքէն առնելու։ Վստէն ա-
մենայն փութով միմեք և պո-
շար կ'հասցնեն խմայիլ Հադգը
բաշայի։

Քիւրտ Շէյխ ճէլալէտօնը
վերջապէս իր տեղը դարձաւ
որոյ անունը դեռ շատ տոնե-
պիտի անիծուի իւր աւարի աը-
ռած այն խեղճ Ալաշկերտի վի-
ճակին մէջ։ Խամայիլ բաշայի
բացած քննութեան տեղեկա-
գրեն կ'իմացուի, որ այս սոս-
կայի և վայրագ շէյխը 470 կին
և դեռահաս աղջիկ հետք տա-
րեր է, բայց պէտք է խոստո-
վանիլ ճշմարտը թէ ատոնց ա-
մենէն գեղեցկագոյններէն 60ը
միայն իր անձնական գործա-
ծութեանը համար պահելով,
միւսները իր գլխաւոր արքա-
նեկացը մէջ չբաժնեւր է յունիս
25էն 26ի գիւղերը։ Իսկ Քրդե-
րուն յիշեալ վիճակէն առեւան-
դելով յափշտակած կանանց բո-
լոր թիւը 700ի կ'հասնի։

—Զիշթովէն կ'ըրեն թէ,
ռուսական սպայակոյտը առա-
ջարկեր է կապրովան ու թըր-
նովան պարպելու, ըսելով որ
եթէ Տաճկներն թրնովայի վրայ
յարձակելով յաղթուին, Ռուսք
գարձեալ չեն կրնար Պալքան-
ներէն անդին տանիլ յարձա-
կումին, իսկ եթէ Տաճկներն
առնեն թրնովան, այն ատեն
Շիրակ և Սէլվի գտնուող ռու-
սական բանակներուն վիճակը
շատ դէշ կըլլայ, ետեւին կըտ-
րուելու փոսնգին մէջ ինչալով,
իսկ Նիքօլտ մեծ դուքսը պըն-
դեր է թէ ինչ որ ալ լինի՝
Ռուսք այժմու ձեռքերնին գո-
նուած գիրքերնին պահելու են։

Կօրչաքօֆ իշխանին և իկ-
նաթիէվ զօրապետին մէջ ծանր
անհամաձայնութիւն մը կայ,
այս վերջինը իր խօսքը քաշեցը-
նելով սպայակոյտին մէջ։ Պա-
տերազմին անցիցը վրայօք բան
մ'ալ հաղորդիլու փոյժ չեն ը-
ներ Կօրչաքօֆ իշխանին։ Կայս-
րը կ'աղէ որ ամեն բան ձմեռը
չհասած լինայ։

—Օսման բաշա գաղտնաբար
դէպ ի Պալքանները յառաջա-
նալով թրնովայի կ'մտանայ։
Ասի գիտէ որ եթէ Ռուսաց 50
000 ալ նոր զօրութիւն հասած
ըլլայ, տար կէսն արդէն եղած
կարստին տեղն հաղիւ լեցնելով,
եկած օգնութիւնը 25-000ի իշած
կըլլայ, որով գարձեալ ռուսք
մեծ բան մը չեն կրնար ընել,
մինչդեռ արիւթեան և համար-
ձակութեան հետ քիչ մ'ալ լաւ
ռազմագիտութիւնը եթէ ընկե-
րանայ՝ թուոց շատութենէն ու
Քրտի թնդանութենէն աւելի
գործ կ'տեսնէ։

ՆԵՐՔԻՆԼՈՒՐՆԵՐ

Վէհ. Սուլթանին կողմանէ
այս գիւղը Մաւաքի կայսերա-
կան քէօշիկին մէջ կոչուեք մը
տրուերէ, որ հրաւիրեալ են

եղեր անդը. դեսպան Պ. Լէ-
յորտ. աւստր. դեսպան Զիշի
կոմսը և մէկ քանի նախարարք։
—Պրիւսէլէն քաշուած հե-
ռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Պ.
Հիլը ծանր կերպիւ հիւանդա-
ցեր է։

Կ. Պոլսէն էսթամբուլ թեր-
թին հետեւալը կ'ըրեն։

Տիլիին Արիսթարքի, որ Ա-
րիսթարքի իշխանուհի անունը
կ'տայ ինքզինքին, (որովհետեւ
իր ամուսինը, որ այժմ ֆրոս
կղզւոյն միւթէստրըֆն է, աս-
կէ առաջ Սամա կղզւոյն կա-
ռավարին էր) ոստիկանութեան
պաշտօնէութեան հրամանաւ
ձերբակալուելով, այսօր ալ
Ձէշմէ քաղաքուեցաւ։

Այս տիլինը, որ իւր կա-
տարել նայած քաղաքան զե-
րովը ամենուն ծանօթ է, քա-
յի մէջ, կերեայ թէ ռուսական
ընդհանուր բանակաւորացի
հետ գաղտնի յարաբերութիւն-
ներ ունէր, և Պալատան Հա-
րէմի խարդաւանք մ'ի գլուխ
հանելու կ'օրէնէր. խարդաւա-
նանք մը՝ որ վախճանեալ Ապտ-
իւլ-Աղիդի սրդին, իզգէտտին
իշխանը դահը բարձրացնելուն
մէջ կ'կայանայր։

Ոստիկանութիւնը նամակ մը
ձեռք ձգեր է, ուրիշ սա կ'հե-
տեի թէ Տիլիին Արիսթարքի որ
երբեմն կ'մտնէր կեղնէր Իզե-
տին էֆէնտիին մօրը տունը, ի-
բըր միջնորդ կ'ծառայէր նա-
խորդ կայսեր մօրը և իկնաթի-
էվ զօրապետին մէջ տեղը, այն-
պէս մ'ընելու համար՝ որ Ռու-
սիա Բ. Դրան հետ խաղաղու-
թիւն չ'կնքէ բայց եթէ Ապտ-
իւլ-Աղիդի որդին դահը բարձ-
րացնելու պայմանաւ։

Իրաց այս ընթացքը բնա-
կանաբար Կ. Պոլսոյ դեսպան
իկնաթիէվ զօրապետին ձեռքը
միջոց մ'եղած էր, որն որ հոս
տեղի վերաբերեալ ինչ բան որ
Ռուսիոյ ընդհանուր բանակա-
տեղւոյն մէջ խնայուելով կըր-
նար շահաւոր ըլլալնէ՝ իսկոյն
նա անդին կ'տեղեկանար։ Ար-
դէն բաւական ժամանակէ ի
վեր ոստիկանութիւնը այս խար-
դաւանանքը իմացած էր և կըս-
պաէր որ Տիլիին Արիսթարքիի
նկատմամբ պէտք եղած խոս-
տութիւնը բանեցնելու համար,
այդ ինքնակոչ իշխանուհւոյն
յանցաւոր ըլլալուն՝ իր ձեռու-
ցը մէջ նիւթական ապացոյց մը
ունենայ։ Զեռք ձգուած նա-
մակն է ահա այդ ապացոյցը։

Տիլիին Արիսթարքի և զա-
ւակ ունի, որոց 2ը մանչ և 2ը
աղջիկ են։ Իւր անդրանիկ սր-
դին անգամայոյժ և 2 տարիէ
ի վեր անկողինը հիւանդ պառ-
կած է։ Կրտսեր սրդին վերջե-
րը Ս. Բէթէրապուրկի օսմ. դես-

պանատան կոյորդն էր։ Ամենքն
ալ իրենց մօրը հետ գնացին,
բայց կառավարութիւնը կիմա-
ցնէ թէ ոչ աղայք և ոչ ա-
մուսինը տիլին Արիսթարքիի
վրայ ամբաստանուած այն քը-
րէական յանցանքին համեմաշխ
և պատասխանատու չ'նկատեր
բնաւ։

Արիսթարքի պէյ իւր ֆիոսի
միւթէստրըֆութեան պաշտօ-
նին մէջն է դեռ և իւր որդին
ալ օսմ. դեսպանագիտական
պաշտօնէից ցանկին մէջ գըր-
նուելէն չ'պիտի զրկուի։

—Պէլլրատի անդը. հիւ-
պատու ծանուցեր է Սերվիոյ
կառավարութեան, որ եթէ ան-
գամ մ'ալ Սերվիո թուրքիոյ
դէմ ելնէ, այն ատեն իր ապա-
գայ վիճակն ու բողոքը Բ. Դը-
րան ձեռքը պիտի թողուի, որ
ուզածին պէս վարուի։

—Ալէք. բաշայի տեղ Հա-
լիմ բաշա Վիլենայի դեսպան
պիտի անուանի կըսէ Բէօշիշէ
Չայթունկ։

—Ռուսիա Յունաստանի հետ
գաշնակցութիւն մը կնքիլ ու-
ղելով, այս վերջինն ալ Սելա-
նիկի, Եանքայի և Թրակիոյ գա-
ւառներն ու Կրետէ, Սամոս և
ֆիոս կղզիներն Յունաստանի
հետ միացնելու ապահովել ա-
ռաջարկեր է։

—Սուլթանն երեկ իր թիկ-
նապահաց մէկուն միջոցաւ Հօ-
պարթ բաշան պալատը կանչե-
լով գոհունակութիւնը յայտ-
նեց։ Կըսուի թէ մօտ օրէն նո-
րէն Սե. Ժով պիտի մեկնի։

—Մօտաւոր զիշեր տեղի
ունեցած պարահանդէսին 3500ի
չափ անձինք ներկայ գտնուե-
րն։

ՍՕՆ ՀՍՎԱՏԻՍԼԵՐ

Բէնճէնպիս կ'ընի սպաս-
լարն Բաղկրատ ճիւղաբնա
Գարա հասանալար Գարիշէսինտէ
պիւլիւք պիր մուհարէպէ օ-
լուպ, Գարիշէի մէղքիւր պիր
գաշ տէֆա տիւշմէնին էլինէ
կէչիպ կէրի ալքաթըտան սօն-
րա, նիհայէթ տիւշմէն 4000տէն
զիւտաթ թէլէֆաթէ, վէ պիր
թօք, ճէպլտանէ իլէ տօլու և
սանտք, արապալար, 2000 գա-
տար թիւֆէք վէ օլ մըգտար
հաղմուրուպ պըրադըդտան
սօնրա, միւնհէղիմէն կէրի չէ-
քիլմիշ տիր։ Ինկիլիզ Պէյքըր
բաշա իշ պու մուհարէպէտէ
տախիլ իմիշ։

—Այնը կիւն Բէշլես ճի-
վորընտա տախիլ ուֆուգ պիր
սիվարի գափլաթ օլուպ, 30
նէֆէր Գաղաք վէ 3 նէֆէր
Ձէրքէզ թէլէֆ օլմուշ սուր։

ԱԶԳ

ՍՈՒՐԵՆԵԱՆ ԵՐԿՍԵՌ

ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՅԵՐԵԿԵԱՆ ԵՒ ԳԻՇԵՐՈՒԻ
ուր գաղղիերէնի խօսակցութիւնը

Կարտաւորիչ է

Վարժարան նախակրթական
ու երկրորդական ուսմանց

Կէտիկ փաշայի մեծ փողոցին
վարի ծայրը, դեղադրոճի խանութին
վրայ թիւ 115 ընդարձակ և օդա-
ւէտ տունը Յ ամէն է ի վեր վարժարա-
նի վերածուած է մեր տնօրէնութեան
ներքէ: յաճախող մանկանոցն թիւն է
երբ յիսուն. 11 սղաթօնեայք կան
վարժարանի մէջ, որք ամենայն
ճշգրտութեամբ և արդիւնաւոր կերպիւ
կ'ըստարակեն աշակերտներն ու
աշակերտուհիներն:

Ուրիշ հոյ վարժարանաց մէջ ընդ-
հանրապէս դասնուած ուսմանը ներքէն
դաս, որոց աւանդելու մէթոտը Սուր-
թանիէ վարժարանին մէթոտին նման
է, կուսուցանին նաև բնագիտութիւն,
տօմարակալութիւն, պատմ. եւրոպ.
նօթա (ձայնական երաժշտ.) և աղջ-
կանց համար ձև ու կար ուսուցանե-
լու մեծ խնդիրը: Գաղղիերէնի,
թուադիտութեան և երկրաչափութեան
բարձրագոյն դասերը դրեթէ բոլորո-
վին դաղղիերէնով կաւանդուին, իսկ
միւս դասերն հայերէն. թէ՛ աշա-
կերտք և թէ՛ աշակերտուհիք ճշա-
դրօտանաց և հանգստեան ատեններ
գաղղիերէն խօսելու սրտաւարակ
են. այս բանիս զիրենք վարժեցնելու
համար վարժարանն մնայուն սղա-
թօնեայ մ'ունի, ամեն օր ալ խօսակ-
ցելու վարժութեան դաս կաւանդուի:

Վարժարանն կընդունուին նաև
երեք ու կէս տարեկան մանչ և աղ-
ջիկ մանուկներ, որոց դաստիարակու-
թիւնը գործաւարտ վարժուհւոյ մը
յանձնուած է, և որոց համար Գեր-
մանիոյ մէջ գործածուած դրօսայի և
օգտակար խաղալիքներ կան վարժա-
րանիս մէջ: Պատիկ մանկանց ամառկան
թոշակն է 1 արծ. մծա. եւամսեայն
կանխիկ. լեզու և ուսմունք ուսանո-
ղաց ամառկանային է 2 արծ. մծա. ե-
ւամսեայն կանխիկ. անոնք որ ցերեկ-
եայ ճաշը վարժարանէն ընել կուզեն,
ամառկան ծաւրծ. մէճխտ աւելի վը-
ճարելու են:

Գիշերօթիկ տղակերտներն ամեն
խնամք ու հանգստութիւն կ'ընդունին
մեր ընտանեաց մէջ, իբրև թէ իրենց
տունն ըլլային. այսպիսեայ եռամ-
սեայ թոշակն է 8 օսմ. սոկի կան-
խիկ. դաւառներէն զրկուելք ա-
ղայք պէտք է որ մայրաքաղաքիս
մէջ իրենց ծնողաց կամ պաշտպանաց
ներկայացուցիչն ունենան:

Ծաղիկ շինել սովորել ուղող տիկ-
նայք և աղջկունք ալ կընդունուին
վարժարանիս մէջ յատուկ սակարկու-
թեամբ: Բիւնայի ուսման յատուկ
խանք կըլլուի, դասատուն է բնիկ
գաղղ. Օրիորդ Տալիէ, վկայեալ Բա-
րեղու Նրաժնական վարժարանէն
(բօնաթիւթուառ). բիւնօ դաս առ-
նուլ ուղղուելն եթէ վարժարանիս ու-
շակերտներէն են, պիտի վճարեն ամ-
սական 2 1/2 արծ. մծա. իսկ եթէ

զրաէն միայն բիւնօ դաս առնելու
տիկնայք կամ օրիորդք դանձ 5 արծ. թ.
մծա. եւամսեայն կանխիկ:

Ուղղող կրնայ այցելել վարժա-
րանին. ընդարձակ տեղեկութեանց
համար ևս պէտք է վարժարան գալով
տնօրէնութեան հետ տեսակցել:

Տէր և Տնօրէն

77 մարտ

Ա. Ա. Սուրենյան

ԾՈՂԷՆ ԶԸ ԲՈՆՈՒԵԼՈՒ ԴԵՂ

Բաղադրութեամբ

Լ. ՏՈՒՆԱ ԴԵՂԱԴՈՐՄԻ

Ծովային ճանբորդաց հա-
մար անհրաժեշտ եղած սոյն
հեղուկը որ ամեն անգամ ծախ-
բուսուելուն մէկ խահուէի դը-
գալ մը սոյն դեղէն առնելով,
կրկին չափովը պարզ ջրի մէջ
խառնելով խմած ատենը մարդ
վերստին իւր հանդարտ ու ա-
ռողջ վիճակը կատանայ, կը
գտնուի Լ. Տոնեայի դեղարա-
նը, Ղալաթիա Մեծ փողոց,
թիւ 108 մէկ շէշը 2 ու կէս փր.
գնով:

Ղալաթիա ՈՒՐ. 18 Օգոստ.

ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ.

Բաց	10 15
Գոց	10 12
Բարձր գին	10 13
Եւս գին	10 12

Փոխ. 63	Փր. 33
» 63	» 33
» 69	» 49 24
» 75	» 48
Գանձատու	17
Սօսիթէ ժէնէրալ	5.05
Սօսիթէ Օթման	25
Պանք տը Բօնաթ.	2.28
Բրէտի ժէնէրալ	2
Թրամիլ	1-7
Բուժ. Նրկաթուղի	28 25
Բուժ. կորօն	
Բօնա. »	
Տոկոս	0/0
Ըբօր	
Հէվալէօիդ	

ԸՆԹԱՅՔ ԴՐԱՄՈՑ

(Ուժ. 100 տը 1 հաշու)

Սնդղ. ոսկի	109.50
Դաղղ. »	87.3
Բօլ	83.50
Քարպօն արծաթ	6.
» թղթադրամ	14.
Բրէլից	31.7
Հինգրոց	17.20
մէթալիք	20
Ճերմակ մէճիտ	5.55
Պղինձ	163.
Թղթադրամ	գոցուած 131.

Տ Ի Վ Ա Ն Ը

ՊԵՂԱՊԵՐ ԻՌԵՎԱՆԸ

ՆԱՄԻ ՄԵՐՀՈՒՄ

Սոյս գրկոյից որ հանդու-
ցեալ Յակօր Նամի էֆէնաի
տաճիկերէն բանաստեղծութիւն-
ները կ'պարունակէ, կը ծախուի
Հայ գրադարանաց քով գին
մէկ քառորդ թղթադրամ:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՏԷՏԷՍԱՆ

ԷՕԺԷՆ ՏԸ ՄԻՐԳՈՒՐ

ՄԱՐԻՕՆ ՏԸ ԼՕՐՄԻ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Թարգմանաց Գր. Ձեռնիքներ

Սոյն նշանաւոր վէպին հա-
յերէն թարգմանութեան հր-
րորդ հատորն ալ Պօլիս հասած
ըլլալով, կ'ծախուի Ս. Ղ. եւ
Եազմաճեան գրատունը Եֆէնի-
ճամի Ձիլնկիլէր ճատտէսի
թիւ 2, և ուրիշ գրադարան-
աց քով:

Գին 2 փր.

Ամբողջ գործը և հատորէ
պիտի բաղկանայ:

ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՆ ՄԱՂԱԶԱՆ

ԳՏԵՆՈՒԱԾ

ՈՒ

ՓԱՆԱՍԷ

Կոչուած ցաւի դեղը բոլորովին խո-
տեղէններէ բաղադրուած ըլլալով
թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կ'որ-
ծածուի ուղղաճութիւն ցաւեր ու հի-
ւանդութիւններ շուտով կը բժշկէ,
բնչկէս որ վարժ յիշուած է:

Ամեն տեսակ Բոլի, Ստամբուլի,
մէլքի կամ Աղիքներու ցաւեր. ու
նաև թանջը, Բօլէրա և այլ ամառ-
ուան հիւանդութիւններ ունեցողներ
ըլլալով դեղին խմելու են հետեւ-
եալ կերպով կէս դաւաթ ջուրի մէջ:
Գիր ապուրի զրգալէն աւելի չաքար,
վրան լեցուր անուշի զրգալ մը փա-
նասէ, աղէկ մը խառնէ ու խմէ:
Կոկորդի հիւանդութեանց և Ուռնց-
քի համար դեղը վերոյիշեալ կերպով
պատրաստէ ու ժամը կամ երկու ժա-
մը հեղ մը մէկ կամ երկու անուշի
զրգալ այն բաղադրութենէն խմէ:
Յօդացաւի բիւնաթիւթ, Սաքի ցաւի,
Ստամբուլի ու տեսակ տեսակ կուսակի
ցաւերու համար դուրսէն փանասէ
քուելով աղէկ մը չիւրուէ: Այլա-
յի ցաւի համար քիչ մը բամպակ
փանասէի մէջ թափելով ցաւած
ակուսիլի վրայ դնելու է:

Ամեն տեսակ երբոր ցաւի մը
համար դուրսէն փանասէ քուել հարկ
ըլլայ: Եթէ քիչ մ'ալ խմուի աւելի
չուտ բժշկութիւն կ'ըլլայ:

Մարմնոյն սղաթու կամ ճըմ-
լուած տեղերը բժշկելու համար վը-
տուշը սղաթահածին պէս փանասէ-
էն յան աղէկ մը լեղանելու է: Վա-
նակով և և. կտրուած վէրքերը բը-
ժշկելու համար արիւնը չի որոտ
չուտով մը վերքը կապելու և կապին
վրայէն փանասէ լեղանելու է մինչև
որ բաւ մը թրջի: Փանասէն նաև ար-
եան շրջանը կարագայնէ ու բոլոր
բնութիւնը կը զօրացնէ:

Այս դեղին օգտակարութեանը
վրայ երկարօրէն զրկւ պեւրդ կը

համարենք. գործածողները զայն
միշտ ըլ գովեն, ուղղող կրնայ ա-
ծաւր փորձել. գինն աժպէն է: Կ'ծա-
խուի Սինայեան և Ընկերաց Ամբի-
կեան վաճառատունը որ ի Ղալաթիա
կ. Պօլս յ:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏԷՏԷՍԱՆ
ՁԱԿԱՆ ԵՒ ՓԱՆԱՍԷ

Գրեց Եֆէնի Գաբրիէլ Պարտեան

Ընթերցասէր աղջկայիք որ ան-
շուշտ աղջկային տաղանդաւոր հեղի-
նակին «Անուշաւանը» և այլ գործե-
րը կ'ընեն, մեծ հաճութեամբ պիտի
կարդան այս նոր գործը՝ որ դարձ-
եալ պիտի աղք. Պատմութիւնէն առ-
նուած է:

Կ'ծախուի Ս. Ղ. և Եազմաճեան
գրատունը Եֆէնի-ճամի Ձիլնկիլէր,
ճատտէսի թիւ 2 և ուրիշ գրա-
նաց քով:

Գին 1 փր. 30 սանդիմ

ԹԱՏՐՈՆ

ԲԱՐԵԿԱՍՄ ՄԱՆԿԱՆՑ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԷ

1876

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

Այս ընտիր գործը որոյ օգտակա-
րութիւնն ու կարեւորութիւնը ամեն
ընթերցասէր նա մանաւանդ աղայոց
դաստիարակութիւն վաւաքող աղ-
գայոց յոյսով է: 1876 տարւոյ Յուն-
վար 1 էն սկսեալ 13 օրն անդամ մը
իր հանդէս հրատարակուած է մին-
չև 1876 Գեկտ. վերջ, մաքուր թըղ-
թով և աղին տպագրութեամբ:

Այժմ գործին ամբողջ տարե-
կանը (24 թիւ, քառածալ մեծ տիւր)
105 պատկերներով մասնաւոր խնա-
մօք և վաղելու կերպիւ քառթօնէ
կազմուած կը գտնուի միայն Փարի-
զու և Մէրճան չարք Պաղտասար Ա-
ղայի գրատունները ի գին մ'կուզէս
մէճխայէ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՏԱՍԱՆ ԱՅՍԱՐԱՑ

ԳՈՐԾ ՍՈՒԷՏՈՆԻՈՒ

Թարգմանաց Ե. Մ. Ս.

Հայ ժողովրդեան ընթերցասի-
րութիւնը գոհ ընելու մտօք՝ Մատե-
նագարան ընդհանուր անուամբ հե-
տըզհատէ օգտակար և կրթական
գրքեր պիտի հրատարակէ: Այս
անգամ սկիզբ կ'ընենք այս ձեռնար-
կութեան՝ Երկրագործութեան Կեսարաց
Պատմութիւնն ի լոյս ընծայելով
թարգմանօրէն, և աներկմիւս եմք
որ Հայ հասարակութիւնը քով ըն-
տակարութիւնը պիտի փութայ ար-
եամբ քաջալերել զմեզ որպէս զի
սոյն ձեռնարկութեան մէջ յար-
տեմք:

Հրատարակիչ

Կ'ծախուի Եֆէնի-ճամի Ձիլն-
կիլէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղ. եւ
Եազմաճեան գրատունը Եֆէնի-
ճամի վաճառաց քով գին 1 փր. 50 սանթ:

ՏՆՈՐԷՆ

ՊԱՏԱ

ԼԵԻԿ. Մ. Բ

ԼԵԻԿ. Մ. Բ

ԲԵՐԵՐԵՐ

ԲԵՐԵՐԵՐ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ